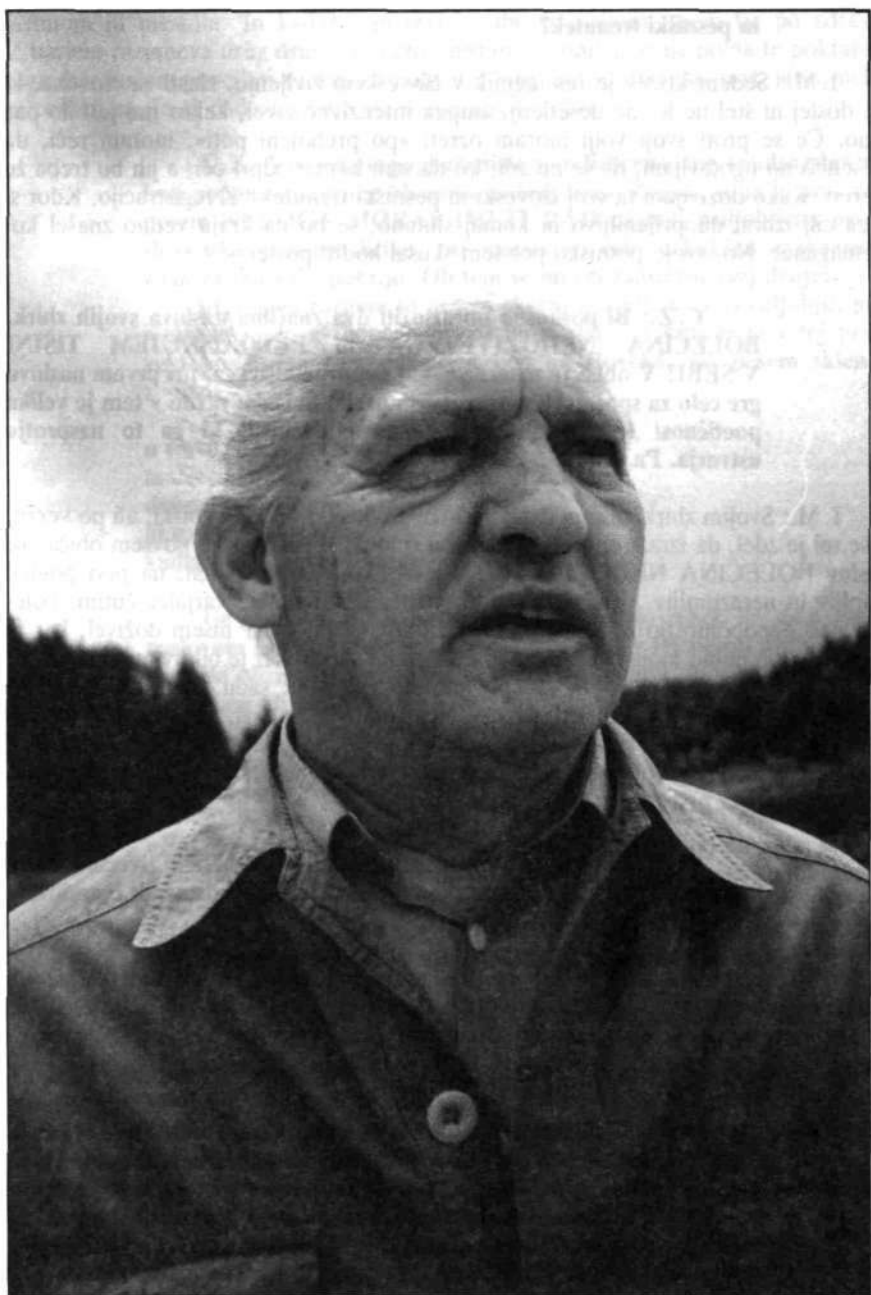


I N T E R V J U

IVAN MINATTI



C. Z.: Vsi, ki nam je življenje drago, se tolažimo s statistiko, da se nam življenjska doba daljša, vendar je sedem križev eden tistih mejnikov, ko se tudi proti svoji volji moramo ozreti po svoji »prehojeni poti«. Kaj za vas pomeni to neusmiljeno seštevanje let in desetletij in odštevanje »preostanka« možnosti? Kako doživljate ta svoj človeški in pesniški trenutek?

I. M.: Sedem križev je res mejnik v človeškem življenju, zlasti za človeka, ki vse doslej ni štel ne let ne desetletij, ampak intenzivno živel, kakor mu je bilo pač dano. Če se proti svoji volji moram ozreti »po prehojeni poti«, moram reči, da presenečeno ugotavljam, da se mi zdi, ko da sem komaj odprl oči, a jih bo treba že zapreti. Kako doživljam ta svoj človeški in pesniški trenutek? Z registracijo. Kdor si je za cilj izbral neoprijemljivo in komaj sluteno, se bo na kraju vedno znašel kot premaganec. No, svojo pesniško pot sem skušal hoditi pošteno.

C. Z.: Bi poskušali obrazložiti dva značilna naslova svojih zbirk, **BOLEČINA NEDOŽIVETEGA** in **PRISLUŠKUJEM TIŠINI V SEBI**? V obeh je namreč nekaj neoprijemljivega, pri prvem naslovu gre celo za spoj dveh nezdružljivih prvin. Seveda: ravno v tem je velika poetičnost tega nasprotja oziroma poetičnost, ki ga to nasprotje ustvarja. Pa vendar...

I. M.: Svojim zbirkam sem dajal naslove po nosilni pesmi v zbirki, ali po verzu, ki se mi je zdel, da izraža sporočilo ali duha celotne zbirke. To je povsem običajno. Naslov **BOLEČINA NEDOŽIVETEGA** je res malce nenavaden, na prvi pogled osupljiv in nerazumljiv, vendar izraža bistvo tega, kar kot ustvarjalec čutim: bolečino nad nepopolnostjo izživetega, žalost zaradi vsega, česar nisem doživel, kar je šlo v življenju mimo moje lačne duše in oči, zaradi vsega, kar je bilo v meni iz teh ali onih razlogov zatrto in ni moglo pognati ne cveta ne sadu. **PRISLUŠKUJEM TIŠINI V SEBI**. Pridejo trenutki, ko se v človeku vse pomiri, vse izčisti, pride čas tišine. Takrat je treba prisluhniti vase. Tišina je vedno bila moja spremljevalka in navdihovalka. V tišini občutim sebe in dušo stvari, ki me obdajajo. Tišina, odmaknjenost sta prava prst za rast mojih pesmi.

C. Z.: Kritika vas priznava za pesnika, ki med vsemi živečimi pišete najčistejšo liriko, ste torej tako rekoč etabliran predstavnik čiste lirike. Kako to liričnost sami občutite?

I. M.: Kar pravite, me preseneča. Res pravo liriko čutim v Murnu, v Jenkovih Obrazih, v Groharju, v zgodnjem Kosovelu in še kje. Lirika, to je niansa, je neizrazljiv občutek, je iskra sonca v kaplji rose, je nekaj tako rahlega, da jo vsaka beseda lahko rani. Lirika, to je čistost, brez vsake zemeljske primesi.

C. Z.: Krajina ima v vaši liriki opazno mesto. Lahko bi rekli, da je v njej še posebej izrazita ljubljanska pokrajina, pravzaprav barje, ki je polno simbolov, predvsem pa razpoloženski navdih. Če naj vas vprašam še bolj natančno: Kaj za vas, pesnika, barje pomeni? Kdaj ste ga odkrili? Vas še zmerom vznemirja? V čem je ta pokrajina tako blizu vaši pesniški občutljivosti?

I. M.: Živim ob robu mesta in imam barje na dosegu roke. Moja ljubezen do barja izvira že iz otroških let. Koliko ur sem preživel na barju ob jarkih, prekržaril ga počez in pošir. Kako sem ga doživljal v mladostnih sanjarijah, v pisanju prvih pesmi! Kako sem živel z barjanskimi brezami in jelšami, s travami in oblaki nad njimi! Takrat sem, mislim, dojel dušo te skrivnostne, malce otožne ravnine med Krimom in mestom. In kadar sem sprt s sabo in svetom, grem tja po zdravje. Z barjem razumeva drug drugega. Zato, mislim, je moja poezija polna te pokrajine, tega, kar hočem povedati z jezikom čudovitih bitij, kot so drevesa, prst, jarki, nebo, ptice v njem. In ta čudovita bitja me nikoli niso zatajila.

C. Z.: V nobenem pogledu niste populističen avtor, vendar eden najbolj popularnih, poleg Menarta najbolj bran. Zagotovo pa je prav vaša pesem NEKOGA MORAŠ IMETI RAD najbolj priljubljena pesem slovenske povojne lirike, pri marsikom celo nekakšen razpoznavni znak za vso vašo poezijo. Ob tem se mi zdi zanimivo vsaj dvojje:

a) večina razume to pesem skoraj kot klic k človekoljubju, prav v smislu naslova (nekoga moraš imeti rad), in vendar je v tej pesmi zelo poudarjen celo nekakšen beg od človeka, saj pesem sklenete z verzi:

o trave, reka, kamen, drevo,
molčeči spremljevalci samotnežev in čudakov,
dobra, velika bitja,
ki spregovore samo,
kadar obmolknejo ljudje.

Če misel nekoliko zaostrim, bi lahko celo rekel, da ste s svojim naslovom nekako premotili bralca, ki občuti v tej pesmi pravi krik po človeški bližini, čeprav je govor o travah, kamnu, drevesu in je ta svet poln, vam blizu, v določenem smislu celo osrečujoč ali vsaj pomirjevalen samo takrat, »kadar umolknejo ljudje«, kot da bi v naslovu pisalo NEKAJ (ne NEKOGA) moraš imeti rad. Kakšno je vaše tolmačenje te pesmi ob tem mojem izzivu?

b) pesem je zelo subjektivna, »tipično minattijevska«, vendar učinkuje, kot smo videli, tudi socialno. Ali lahko kaj poveste, iz svoje izkušnje seveda, ali tudi sami pospremljate svojo pesem med Slovence s tihim upanjem ali celo pričakovanjem, da bo nanje kakorkoli vplivala? Je pesem lahko tudi kaj več kot samo estetika, kot lepo doživetje? Kakšno usodo, če bi bilo mogoče, bi zaželeli svoji poeziji?

I. M.: a) Pesem NEKOGA MORAŠ IMETI RAD sem napisal iz stiske. Ne iz osebne, temveč človeške. Tisti časi so bili tako brezosebni, tako mrzli, da je vse klicalo po bližini, toplini, človečnosti. Pesem ne trdi, da mora biti predmet ljubezni človek. Ne, gre za več, gre za sozvočje, za harmonijo, za zlitost, za ljubezen do vsega, kar te obdaja. Za občutenje skupnega utripa. In v tem smislu so kamen, drevo prav tako človeški kot človek sam. Dobra, velika bitja! Zato so Nekdo, ne nekaj.

Vendar sem mnenja, da pesnikova naloga ni pesmi razlagati (za to so poklicani drugi, ki znajo to bolje), temveč pesem napisati.

b) Ne samo ta, vse moje pesmi so zelo subjektivne, ali, samo subjektivne.

Zame poezijā ni sestavljanje in razstavljanje besed, iskanje različnih estetskih učinkov, zame poezija ni »delanje« pesmi, ni miselni konstrukt. Zame je pesem izpoved, lahko tudi spoved, zato jo čutim kot globoko intimno in se ne počutim dobro, če mi kdo »gleda pod kožo«. Brez dvoma učinkuje pesem tudi socialno, zlasti še, če se dotakne bralčevih notranjih strun. Le tako naj bi tudi opravičila svoj obstanek. Usode svojih pesmi ne spremljam niti ne pričakujem, da bi na kogarkoli vplivale. Morda sem premalo ambiciozen ali pa ravnodušen do tuje sodbe.

C. Z.: Vsak pesnik, celo skromen, skuša biti kar najbolj samsvoj, vendar piše in »poje« v določenem kontekstu časa, družbe, razmer in še marsičesa drugega, pa naj se tega zaveda ali ne? Če ta kontekst priznavate, kako se počutite v njem ali kako bi se v njem sami opredelili? Se oglašate vanj iz svoje samote ali ste v njem glas vpijočega v puščavi?

I. M.: Ta kontekst priznavam, vendar se osebno o tem ne opredeljujem. Preprosto o tem ne razmišljam. Nisem obremenjen s tem, da bi neprestano določal in preverjal svoje mesto na »lestvici domačih«. V svet se oglašam iz svoje samote, ki pa ni samo moja. Samota je največja človekova milost, mislim pa, da tudi največje prekletstvo.

C. Z.: Kakšno je v vaši človeški izkušnji in pesniški praksi razmerje – ne matematično, ampak doživljajsko – med tistim, kar vas prizadeva in boli osebno individualno, intimno, in tistim, kar vas prizadeva v stanju in dogajanju družbe, naroda, časa?

J. M.: Ne boli me samo osebno ali individualno, prizadeva me, pa še kako, tudi dogajanje v družbi, narodu, položaj, v kakršnem se nahaja. Vendar moja pesniška praksa prikazuje drugače. Teh širših, pomembnih, pa tudi usodnih problemov se ne dotika. Žal. Moja beseda je prekrhka, moja poteza s čopičem prerahla. Vendar, kdo je vsestranski? Ni vsaka tema za vsakogar. Težko si zamišljam, da bi Majakovski napisal tako pesem, kot jo je Murn, ali da bi Fra Angelico s svojo pračudovito lirično naivnostjo lahko poslikal Sikstinsko kapelo in bil enakovreden tekmeč Michelangelu. Vsakomur je pač določen okvir, prek katerega ne more.

C. Z.: Vaša zbirka partizanskih pesmi S POTI je bila v času svojega izida ena najmanj konvencionalnih, skozi svojo intimo ste bili povezani z občestvom. Se je ta popkovina potem pretrgala? Ste zdaj bolj »zunaj družbe« kot takrat? Zdaj morebiti zaradi nestrinjanja, takrat zaradi vojnih razmer, ki so določale človekov položaj, tudi vašega?

I. M.: Moja intima v partizanski zbirki S POTI se prav nič ne razlikuje od moje intime danes. Mislim, ne, trdim, da je moje pesniško stališče ostalo isto. Tudi v partizanih sem bil tako rekoč »ob strani«. Nisem se ne kot človek ne kot pesnik podredil skupnemu imenovalcu, kljub veliki veri, kljub predanosti veliki ideji narodne in socialne osvoboditve. V gozdovih sem pisal odprto in iz sebe, kot pišem danes na barju. V partizanih moji poeziji ni bilo lahko. Ni bila »prava« partizanska. Morala bi biti, času primerno, udarna, mobilizatorična, optimistična. Moja pa je govorila o smrti, utrujenosti, s spomini na dom, o tovariših, ki so bili ljudje kot jaz, ne heroji. Toda ta odnos me ni motil, čeprav bi kot vsak pesnik – začetnik še kako

potreboval kako priznanje. Vedel sem, da je čas surov, težak in hrupen. Tako sem si priznanje dajal kar sam, ideji partizanstva pa ostal zvest. Tudi po osvoboditvi, kot vsi vemo, umetnosti ni bilo lahko. Moral si imeti trdo kožo, da si vztrajal pri svojem. Seveda se je tista velika vera z leti krhala. Ostalo je je malo. Ostala pa je le: vera v humanost, pravičnost, poštenost, ljubezen in poezijo.

C. Z.: To je že področje ustvarjalnosti v ožjem smislu. Si na tem področju še lahko privoščiva kako misel? Recimo: Kako bi drugim, v tem primeru bralcem Sodobnosti, razložili svojo ustvarjalnost, njene posebnosti? Ste, če smem tako postavljati vprašanje, sami sebi navdih ali pa vas navdihuje svet, ki vas prizadeva, ki nasilno vdira v vašo intimo? Lahko pa bi vas še bolj preprosto vprašal: Kako ustvarjate, iz kakšnih pobud predvsem pišete?

I. M.: Na to vprašanje bi vam težko odgovoril. Kako naj vam razložim svojo ustvarjalnost, njene posebnosti? Kot sem že omenil, je stvar pesnika, da piše, da oblikuje. Morda je liriku še težje odgovoriti kot kateremukoli drugemu umetniku. Lirika je dih, je slutnja, je odtenek zarje na gladini reke. Kako naj to analiziraš? Kako naj to razstaviš, to živo telo razrežeš, ne da bi ga usmrtil? To delo raje prepustim prosekatorjem. Da ne bi čisto ostal dolžan odgovora: pišem iz prizadetosti. Pesem me naravnost prisili, da jo napišem. Muči me, preganja me, dokler ne zaživi na papirju. Te muke pozna vsak ustvarjalec. Vendar se nikoli nisem silil, nikoli pisal zaradi pisanja, nikoli se nisem »šel« literata. Zato sem morda tako malo napisal.

C. Z.: S svojo bibliografijo zavajate slovensko kulturno javnost: čeprav ste izdali več zbirk, ste jih kar nekaj pod istim naslovom: **BOLEČINA NEDOŽIVETEGA**. Res, da v vsaki zbirki s tem naslovom povzimate že objavljene, znane pesmi, vendar jim praviloma dodajate nove. Je ta emblematični naslov vaš inspiracijski moto? Je v njem še kakšna dodatna sporočilnost razen poudarka, če naslov prav razumem, o nerazložljivo občutljivem položaju pesnika.

I. M.: Res je. Več zbirk je izšlo z istim naslovom. Mislim, da sem razložil, zakaj tak naslov. V njem je zajeto moje doživljanje sveta. Morda bi o tem še največ povedali verzi iz pesmi Malodušje, ki je izšla v tej zadnji zbirki z naslovom Bolečina nedoživetega in jo je letos izdala Mladinska knjiga. Ti verzi pravijo: »... in življenje je bežalo mimo/ kot brzovjavni drogovil/ ob progi z brzovlaki./ Jaz pa sem vselej zakasnil na postajo./ S svojega opustelega peronal sem ves čas samo gledal za njimi./ Samo gledal./ Žejen, a neodžejan,/ nepotešen/ kot deček, ki ob strani/ z zavistjo opazuje igro svojih vrstnikov...«/ Dozdeva se mi, da vsa moja poezija izvira iz malodušja, iz občutka nepotešenosti. Vse zbirke, ki so izhajale pod tem naslovom, so bile v glavnem ponatisi že prej objavljenih pesmi. Premalo pišem, da bi lahko tistih nekaj novih, še neobjavljenih, izšlo v posebni zbirki. Zato jih, ko se založba odloči za ponatis, dodam kot nov cikel. Jedro knjige je ostalo isto, zakaj naj ne bi tudi naslov.

C. Z.: Kot pesnik »nosite srce na dlani«, kot so včasih temu rekli, kot občan, kot družbeno bitje pa ste prav zakrknjeno neizgovorni, težko je kaj izbežati iz vas. In vendar v nevezanem pogovoru veste marsikaj povedati tudi o bolj vsakdanjih plateh našega življenja. Zakaj se tako

izogibate te vrste pogovorom, takim namreč, ki naj bi bili namenjeni javnosti? Je to nelagodnost, prezir do vsakršne vsakdanjosti, vzvišenost?

I. M.: Pravite, da sem prav zakrknjeno nezgovoren kot družbeno bitje, da je težko kaj izbežati iz mene. Nezgovoren sem tudi kot družabno bitje. Morda sem v življenju preveč »nosil srce na dlani« in me je to izučilo. Ne, to ni prezir do javnosti, vsakdanjosti ali vzvišenost. Prej in predvsem nelagodnost, ogroženost od ljudi. Nič ni zame neprijetnejšega kot biti v središču pozornosti, a to si, če nastopaš kot pesnik. Vselej me prevzame skrajni odpor, ko berem na odru pesmi, ki sem jih pisal v najtišjem pogovoru s samim seboj, ljudem, ki so prišli na prireditev predvsem zaradi snobizma. Kdor ima rad poezijo, jo bere sam, doma. V tišini pesem največ pove. Prav ta nelagodnost, ta rezerviranost pred ljudmi me odvrča od razkazovanja v javnosti. To je pač značajska poteza. Samotar sem.

C. Z.: Vas je kdaj imelo, da bi pisali prozo?

I. M.: Nikoli nisem pomislil ne na prozo ne na dramatiko. Sem človek trenutka, hipnega razpoloženja. Če ujamem pravi trenutek, ujamem tudi pesem. Več pesmi sem v sebi doživel, kot napisal. Proza in dramatika zahtevata drugačen profil ustvarjalca.

C. Z.: Ne vidim vas na razstavah, v gledališču, na koncertih, živite samo iz poezije za poezijo?

I. M.: Na razstavah, v gledališču in na koncertih me je res bolj malo videti. Vendar to spremljam doma na televiziji, na razstave hodim takrat, ko že nihče več ne hodi. Izogibam se otvoritev, blišča in razkazovanja. Iz katerih razlogov, sem že povedal. Največ pa resnično živim s poezijo.

C. Z.: Se vam zdi, da so razne umetniške dejavnosti pri nas dovolj povezane med sabo, če ne iz kreativne potrebe (medsebojno oplajanje), pa vsaj interesa, da bi skupaj več tehtali v družbi, ki ni ravno sentimentalna do kulture?

I. M.: Mislim, da hodimo drug mimo drugega, da smo premalo povezani, premalo se poznamo. V mladih letih smo se skušali združevati s slikarji, glasbeniki, književniki. Diskutirali smo, se prijateljsko prepirali, se srečevali, vendar je vse to bilo spontano, od časa do časa. Ni bilo med nami organizatorja, ki bi te veze vzdrževal. Poleg tega pa smo vsi, ki ustvarjamo, bolj ali manj izraziti individualisti in ne potrebujemo drug drugega. Dandanes pa bi bila skupna, močna fronta vseh, ki ustvarjajo, več kot potrebna. Kultura resnično še nikoli ni bila tako diskreditirana, kot je v današnjem času.

C. Z.: Ste tri in pol leta po osamosvojitvi zadovoljni s tem, kar danes Slovenija v resnici je? Samostojna, neodvisna država, hkrati pa kaj malo državotvoren narod, saj sami v sebi bolj rušimo kot gradimo...

I. M.: Sem in nisem. Zadovoljen, da smo samostojna, neodvisna država. Koliko velikih duhov slovenstva je o tem sanjalo skozi stoletja. Tudi slovensko

partizanstvo. Osvobodilna fronta je imela to za svoj cilj. Nisem pa zadovoljen s tem, kaj s to državo počnemo. Neodgovorni smo, malenkostni, brez pravega obraza pred svetom, brez ponosa. Imam še hujše besede na zalogi, pa kaj bi z njimi? Karavana gre vseeno dalje.

C. Z.: Kdaj se imate za »normalnega«, ko trezno gledate v svet, ko sanjate ali pričakujete več od možnega?

I. M.: Hm. Trezno v svet ne znam gledati, sanje so mi prinesle več slabega kot dobrega, pri sedemdesetih pač ne pričakujem več kaj posebnega. Zdi se mi, da je zelo težko biti normalen. Normalni so verjetno tisti, ki imajo danes kaj pod palcem.

C. Z.: Ko sem zdaj že pokojnega Josipa Vidmarja ob njegovi devetdesetletnici vprašal, kakšen odnos ima do prijateljev, mi je, na moje veliko presenečenje, zaupal, da jih nima, da jih pravzaprav nikoli ni imel, a da se da tudi brez njih... Kaj vi menite o tem? Postavljam vam isto vprašanje dvajset let mlajšemu. Ob vaši sedemdesetletnici: Imate prijatelje, v kakšnih krogih? Kaj lahko rečete o prijateljstvu nasploh?

I. M.: To bi od tako suverena in samozadostnega človeka, kot je bil Josip Vidmar, tudi pričakoval. Vendar dvomim, da je bil srečen, da se včasih ne bi počutil samotnega. Prijatelji? Težko bi rekel, da jih imam, če pod prijateljstvom razumemo izjemno zaupnost, predanost kaki osebi. Bojim se, da sem preveč individualist, da bi se na široko razdajal, preveč nezaupljiv, da bi odprl tisto skrito kamrico v srcu. Nimam rad, če kdo vidi vame in skožme. Imam pa dobre znance, med literati in slikarji, s katerimi sem se družil v mladih letih. Morda več kot samo dobre znance. Strpen sem do njih, branim jih, če je potrebno (zlasti, kadar niso prisotni). Rad jih imam kot ljudi, rad imam njihovo delo. Čutim se del svoje generacije. Prepričan sem, da človek samemu sebi ne zadostuje. Je torzo, ki išče dopolnitve drugod. Če dam primerjavo: čutim se kot nepriklučen akumulator, ki se v samotni z intenzivnim delom praznim in izpraznim. Potem moram med ljudi, in se, »lačen, nasitim bližine«.

C. Z.: Standardno vprašanje: Če bi vam bilo dano, da bi lahko še enkrat prehodili že prehojeno pot, bi drugače izbirali (vprašanje je seveda čisto hipotetično)? Hočem reči: Bi radi v življenju storili kaj, česar niste uspeli, znali ali hoteli, ali pa ste mnenja, da ste svoj »cilj dosegli«, takšnega, recimo, kakršnega omenja Kosovel, upošteva je ta svoj jubilej, ki ni samo življenjski, ampak tudi delovni, ustvarjalni, pesniški?

I. M.: Mislim, da kaj drugega kot sem, ne bi mogel biti. Kar je bilo, je bilo, in odveč so sanje, če naj odgovorim z enim od svojih verzov. Ko gledam na teh nekaj deset let nazaj, mi je predvsem žal, da nisem napisal več, da nisem pisal bolje. Svojega cilja nisem dosegel, kot piše Kosovel. Že na začetku pogovora sem omenil: na kraju se znajdeš kot premaganec.

C. Z.: Upošteva je nepremakljivo dejstvo, da se neradi pogovarjate, ob naši želji, da bi bralci vendarle malce globlje pogledali v vašo

delavnico ob vaši sedemdesetletnici, ponudite jim v branje deset, petnajst svojih »najljubših« pesmi, svoj majhen antologijski izbor...

I. M.: Rekla sva najljubših, ne najboljših. Antologijski izbor pa to ni.

Pogovor pripravil Ciril Zlobec

Ivan Minatti

PETNAJST NAJLJUBŠIH

BELE GAZI

Bele gazi...
Sneži, sneži. –
Pred nami vsa bela planjava.

Dolge so naše poti,
brezkončne te tihe noči. –
Daleč nekje spomin tava.

Mrzlo ko led je srce.
V noč trudna kolona gre.
Droben sneg naletava...

OPOLDANSKI PASTEL

Sinja luč prši v razore,
v modri dalji modre gore,
sonce nasmejanih lic.

V mladi detelji čebele,
v vetru trave, težke, zrele,
mak in vroče oči žanjic.

Lastovice med oblaki.
V vsaki roži, bilki vsaki
drobno srce drgeta.

Zrak v drhtavici pozvanja;
kot omamljen ječmen sklanja
šelestiča stebelca.

TIŠINA

Šopi usahle trave,
osati pobešajo glave,
sanjajo bogve kaj.

Sapa čez barje diha.
Ločje vztrepeče, zaniha
za hip – in spet tih je kraj.

Vrba kraj jarka sameva,
ure jesenske prešteva
in jate bežečih ptic.

Sameva tako in čaka.
Nad njo v tišini mraka
dremotni ples zadnjih mušic.

SAMOTNE STEZE**I**

Oblaki jadrajo v večerno daljo
in ptice z njimi.
Drevo ogrnjeno v jesensko haljo
strmi za njimi.

Čez barje jezdi veter plahutaje
skoz mrtvo travo.
Razširil bi roke in trepetaje
zavpil v daljavo.

II

Čez barje žerjavi v klinu.
Zdaj zdaj se zgube v meglah. –
Melanholija v oblakih
in vrbah in blatnih stezah.

Zadnje čebele v ajdi,
sončnice v tla strme.
Tam daleč, med čredami, medlo
ognji pastirski tle.

Ognji jesenski in klici pastirjev
in dim ... Ej, dišeči dim
nad ločjem in jarki! Samoten
razmišlja o nečem Krim.

Razmišlja daljen in mračen,
v prosojno meglo zaviti,
nad njim trepeta spokojno
večernice mrzli svit.

Večernice mrzli svit,
žerjavov klic v dalji neba ...
pojemajoč, brezupen,
težek ko utrip srca.

V MLADIH BREZAH TIHA POMLAD ...

V mladih brezah tiha pomlad,
v mladih brezah gnezdijo sanje –
za vse tiste velike in male,
ki še verjejo vanje.

Za vse tiste, ki jim nemir v očeh
zasije ob prvem pomladnem cvetu,
za tiste, ki se srce razboli jim,
ko dež zašumi v mračnem vetru,

za vse, ki dolgo dolgo v večer
na oknu zamišljeni preslonijo
in sami ne vejo, kaj čakajo
in po čem hrepenijo.

O, v mladih brezah je tisoč sanj,
pomladi in zastrtih smehljajev,
kot v pravljicah Tisoč in ene noči
iz daljnih, prečudnih krajev.

O, v mladih brezah je tisoč življenj
za vse tiste, ki ne znajo živeti
in le mimo življenja gredo
kot slepci in zagrenjeni poeti.

JESENSKA ROŽA

Na oknu jesenske rože cveto
 brez cilja in brez namena.
 – Že zdavnaj več ne ljubkuje jih
 nežna roka njena. –

Same same na oknu stoje
 in zro v otožno sivino
 neba, hiš, cest, ljudi
 in življenja, ki teče mimo.

Le kdaj pa kdaj jih poboža sij
 sonca, ki umirat lega,
 le kdaj pa kdaj večerni dih
 k njim za slovo pogleda.

Takrat se stebelca zdrznejo,
 vztrepčejo ko v omami –
 in se pomirijo. Že se v njih
 tišina velika drami.

Same, same . . . In vse bolj in bolj
 krhki, prosojni so listi,
 vse bolj in bolj cvetovi drobni
 in ko solza čisti . . .

NA VEČER

Šum perutnic v oblakih . . .
 Drevesa in rože drhte.
 Nekaj po prstih od vsepovsod
 stopa v srce.

Tiho minute odtekajo.
 Svet je zlat, čist, zrel.
 Vijoličast dim nad mestom,
 zarje trak . . . ah, odsev

vsega, kar bo, kar bilo je.
 Nič se več ne zgodi.
 Ura v zvoniku bije.
 Skoro se zvečeri.

TAKO čudno mi je.
Nekdo v meni
počasi zapira oči,
trudne, žalostne,
in se obrača v stran,
da nihče ne opazi solze,
ki bo kanila,
da je nihče ne umaže
solze poslednje,
solze žalosti
po lepoti.

Tako čudno mi je . . .
Ali ne umira nekdo
v meni
rahlo rahlo, neopazno
kot list v poznem soncu,
kot roža z nagnjeno glavo,
da ne veš: morda sanjari
o modrem nebu?

Nekdo v meni zapira oči. –

Samo za spoznanje bo trši korak,
za spoznanje bolj trpka črta krog ust.

*

ODKAR vem zanjo,
imajo dnevi modre oči
in vode barvo njenega krila.
Odkar vem zanjo,
veter šumi njen glas
in rože njene besede govore.

Tako rad imam te poletne oblake:
njene korake so spremljali,
ko je čez trave večerne prišla.

Tako imam rad te vrbe ob vodi,
zamišljene v tiho,
nežno pravljico o njej.
Nihče ne ve, kaj šepetajo.
Samo jaz.
In se smehljam.

Odkar vem zanjo,
sem kot avgustovska noč:
miren, poln zvezd in daljav.

*

ŠEL bom,
med visoke majske trave bom šel.
Trave so lepe,
trave so dobre,
trave so zdrave,
trave imajo svojo modrost,
prastaro modrost zemlje,
trave so daleč od ljudi.

Šel bom med visoke majske trave.
Trave so pokončne
in pokonci umirajo,
trave niso ljudje,
med travami je vse razumljivo
in preprosto
kot tekanje mravelj
in prizadevanje žuželk
– še smrt,
trave imajo veliko dušo
in mehke mehke zelene roke.

Šel bom
in se mednje vrgel na obraz.

*

TIŠINA
vrbe
ob rokavu stoječe vode,
tišina
negibnih oblakov,
tišina
neprehojenih cest.

Samota
jesenskih trav,
samota
ptice nad barjem,
samota
neodžejanih rok.

Bolečina
izkrvavelega sonca,
bolečina
zarje v somraku,
bolečina
nedoživetega.

*

NEKOGA MORAŠ IMETI RAD,
pa čeprav trave, reko, drevo ali kamen,
nekomu moraš nasloniti roko na ramo,
da se, lačna, nasiti bližine,
nekomu moraš, moraš,
to je kot kruh, kot požirek vode,
moraš dati svoje bele oblake,
svoje drzne ptice sanj,
svoje plašne ptice nemoči
– nekje vendar mora biti zanje
gnezdo miru in nežnosti –
nekoga moraš imeti rad,
pa čeprav trave, reko, drevo ali kamen –
ker drevesa in trave vedo za samoto
– kajti koraki vselej odidejo dalje,
pa čeprav se za hip ustavijo –
ker reka ve za žalost
– če se le nagne nad svojo globino –
ker kamen pozna bolečino
– koliko težkih nog
je že šlo čez njegovo nemo srce –
nekoga moraš imeti rad,
nekoga moraš imeti rad,
z nekom moraš v korak,
v isto sled –
o trave, reka, kamen, drevo,
molčeči spremljevalci samotnežev in čudakov,
dobra, velika bitja,
ki spregovore samo,
kadar umolknejo ljudje.

*

KO BOM TIH IN DOBER

Rad jih imam
 molčeča okna
 s cestami in hrepenenjem
 pod pol zaprtimi oknicami
 rad jih imam
 steze ki z drobnimi stopinjami
 drže do samotnih dreves
 staro samotno drevo
 rad jih imam
 daljne zvonove nad zamišljenim barjem
 in otožne ptice v ločju
 rad vas imam
 tihe drobne stvari
 Nihče te mi ne vzame
 mehki zeleni pogled trav
 nihče
 mali rdeči čudež ciklame
 nihče
 topla dišeča julijska prst
 ki te odsotno pretakam med prsti
 vse bolj bom tvoj –
 ko bom tih in dober
 Tudi jaz
 trava med travami
 drevo med drevesi
 bom stal z razprostrtimi rokami
 in objemal
 zvezde oblake in ptice
 in se pogovarjal s tabo zemlja
 dolgo dolgo
 takrat ko bom tih in dober
 tudi jaz

KAKO NAJ TI POVRNEM

Kako naj ti povrnem, zemlja,
 za milost, ki mi jo daješ:
 za mavrično iskro sonca v kaplji rose,
 za vonj pokošenih travnikov,
 za žarenje zrelega ruja
 po samotnih gmajnah,
 za srebro zimskih noči?
 Kako, neustavljivi zagon Življenja,

za slast rasti in padcev, iskanja in zmote,
celo za strah pred Ničem?
Kako naj ti vrnem, zemlja,
za neizrekljivi občutek,
da Sem?
Da sem v sredici kamna, v listu na drevesu,
odsvit zvezde, dih v dihu vesolja?
Iščem besede zahvale,
preproste, vseobsegajoče,
ki jih razumejo trave in živali,
iščem besedo,
kakršno položi v usta samo smrt.

PESEM

Pestujem bolečino.
Pestujem jo:
pesem – otroka,
ki ne bo nikoli
dorasel.

Od daleč zvonovi
– kot tenek jok –
čez barje.
v oblakih,
med ulicami.

Skoz mrežo novembrskih vej
zadnja svetloba.
Ostra, zelena.
Od onkraj.